

om Afløsning af Arvefæsteafgifter. Jeg nærer ingen Tvivl om, at den Glæde vil deles af mangfoldige rundt omkring i Landet, som i stort Tal har indsendt Andragender til den høje Rigsdag om, at et saadant Lovforslag maatte blive fremsat. Det drejer sig om Tusinder af Ejendomme, men Fordelingen er ret ujævn Landet over. Det er i alt væsentligt et Ø-Spørgsmaal; der findes i Virkeligheden kun et eneste Herred i Jylland, hvor der er Arvefæsteejendomme i stort Tal, nemlig Hads Herred, som jeg har den Ære at repræsentere. Paa Øerne findes der enkelte Steder, hvor dette Forhold ikke spiller nogen Rolle, f. Eks. i Nordsjælland, hvor man har Stats-Arvefæste, og der findes ogsaa enkelte Herreder paa Øerne, som er rene i saa Henseende, f. Eks. Falster Vester Herred, Bjerge-Aasum Herred og Vends Herred. Det er ejendommeligt, at dette Arvefæsteforhold kan findes ved Ejendomme af meget forskellig Størrelse, lige fra Herregaarde ned til jordløse Huse. Jeg ved f. Eks., at Baroniet Brahetrolleborg er Arvefæsteejendom, og paa den anden Side findes der i min Valgkreds jordløse Huse helt ned til 1/4 Album Hartkorn, som svarer Arvefæsteafgift til Rathlousdal.

Ved Hjælp af Herredsfuldægtig Bojsen, som bor i min Valgkreds, har jeg faaet Oplysninger fra henvend 60 Jurisdiktioner Landet over, bilagt med Arvefæsteskoeder og Købekontrakter, som viser, at denne Ydelse svares paa meget forskellig Maade; snart svares den in natura, snart efter Kapitelstakst, snart er Forholdet det — og det er vel det hyppigste —, at Nyderen har forbeholdt sig, at han efter Behag kan forlange Ydelsen præsteret i Penge efter Kapitelstakst eller in natura. Ja, selv for det jordløse Hus i min Valgkreds, som jeg før nævned, paa 1/4 Album Hartkorn, som kun har en lille Have, er Købekontrakten saaledes affattet, at hvis Stamhusbesidderen vilde kræve det, vilde den Enke, som i Øjeblikket bebor Huset, være pligtig til i Stedet for en Pengeafgift hvert Aar at svare 4 Skpr. Byg. Hun har, som sagt, kun en Have, og jeg antager ikke, hun dyrker Byg i den, men gør den til Genstand for en mere intensiv Drift, men hvis vedkommende Stamhusbesidder forlangte det, vilde hun altsaa være pligtig at præstere sin Afgift in natura. Der er endvidere i adskillige af disse Skøder truffet Bestemmelse om, at hvis det passer Nyderen, vil han, saafremt Kapitelstakstansættelsen skulde blive

en anden, kunne forlange, at der finder en Afregning Sted paa for ham gunstigere Vilkaar. Man har i det hele Indtrykket af, at ved Affattelsen af disse Købekontrakter og Skøder, er det Nyderen, som har haft fat i den stærke Ende og som Regel har paatvunget eller dikteret Yderne ret ugunstige Afgiftsbetingelser. Jeg har faaet et Eksempel paa, at en Nyder endog har taget det Forbehold, at hvis der skulde fremkomme en Lov som den, hvorom der her er fremsat Forslag, skal den ikke gælde for hans Vedkommende. Jeg skal med den højtærede Formands Tilladelse oplæse de ganske faa Linier, som viser, hvad man har ment at kunne indføre i et saadant Arvefæsteskoede; det er fra Stamhuset Juelsberg i Vinding Herred. Den paagældende Passus lyder saaledes: „Skulde Afløsning af denne Kanon nogen Sinde finde Sted, enten efter Stamhusets Forlangende eller paa Grund af Lovbud, da skal Stamhuset, om det maatte ønske det, og for saa vidt det ikke foretrækker at benytte den i Lovbudet anviste eller foreskrevne Afløsningsmaade, kunne forlange Kanon indbetalt kapitaliseret og beregnet i Penge efter Middelprisen af de ti foregaaende Aars Kapitelstakst, for saa vidt derved udbringes et Beløb, som kapitaliseret udgør forannævnte 2,900 Kr. eller derover, men ikke derunder, altsaa uanset, at en anden Beregningsmaade maatte være bestemt i Lovbudet“. Det er ret naivt, kan man sige, men det er ret karakteristisk, at man endog, om jeg saa maa sige, har forbeholdt sig at bryde eller negligere en eventuel Lov om Afløsning af disse Afgifter.

Naar man ønsker disse Afgifter afløst, er det selvfølgelig fortrinsvis af økonomiske Grunde. Der er ingen Tvivl om, at de meget høje Kapitelstakster — som allerede anført af den højtærede Landbrugsminister — i saa Henseende har spillet en Rolle, men jeg nærer ingen Tvivl om, at naar Ønsket er saa stærkt, beror det ogsaa paa andre Forhold. Der er et ideelt Moment deri; der er en Følelse hos disse Arvefæstere af, at naar der som Regel i disse Skøder er indført den Bestemmelse, at disse Afgifter ingen Sinde kan afløses — det Udtryk træffer man Gang paa Gang —, er det, fordi man fra Herregaardenes Side har villet opretholde dette Forhold som en Mindelse overfor Bondestanden om, at Bønderne dog kun var Fæstere og stod i et gammelt Afhængigheds- og Afgiftsforhold til Herregaardene. Ikke blot af økonomiske Grunde, men ogsaa af denne Grund er der derfor al An-